Vuoden 2027 talousarvion valmistelu

Kh 14.09.2026 § 155

Valmistelija

Kunnanjohtaja Juho Niemelä, p. 040 150 5207
Hallintojohtaja Jukka-Pekka Lätti, p. 040 150 5202
Taloussuunnittelija Tiina Nurmimäki, p. 040 150 5214

Toholammin kunnan vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–31 taloussuunnitelman valmistelu on aloitettu kunnan osastoilla. Kunnanjohtajan talousarvioesityksen on määrä olla kunnanhallituksen käsiteltävänä marraskuussa, jolloin valtuusto voi päättää talousarviosta joulukuun kokouksessaan.

Kuntatalouden näkymät ja toimintaympäristön epävarmuustekijät vaikuttavat merkittävällä tavalla vuoden 2027 talousarvion sekä taloussuunnitelman 2027–31 laadintaan. Vaikka valmisteilla ollut laaja valtionosuusuudistus ei toteutunut, kuntien yleinen taloudellinen liikkumavara supistunee lähivuosina entisestään. Epävarmoihin näkymiin vaikuttaa edelleen olennaisesti myös TE-uudistus, jossa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille vuoden 2025 alusta. Lisäksi on huomioitava, että vuodelle 2024 kuntien valtionosuuksia lisättiin 192 miljoonalla eurolla sote-siirtolaskelmien päivityksestä johtuneen ennakoimattoman valtionosuusmuutoksen lieventämiseksi, ja tämä määräaikainen lisäys peritään kunnilta takaisin asukaslukuperusteisesti vuosina 2025–27. Lisäksi valtionosuuksien leikkaukset jatkunevat talousarviovuonna.

Erityisesti edellä mainituista seikoista johtuen kuntatalouden sopeutuspaine kasvaa talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina 2027-31 edelleen niin valtakunnallisesti, alueellisesti kuin paikallisesti. Vaikka Toholammin oma taloustilanne on verrattain vakaalla pohjalla, kuntatalouden liikkumavara on kaventunut huomattavalla tavalla sote-uudistuksen jälkeen. Kuntatalouden tasapainottamista on perusteltua tarkastella jatkossakin muun muassa virkojen ja toimien täyttölupien hakemisella tarpeeseen kunnanhallitukselta ja sivistyslautakunnalta. Palveluverkon ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeys korostuvat tulevaisuudessa entisestään. Palvelutarpeen ja rahoituksen näkökulmasta on keskeistä huomioida demografinen kehitys (syntyvyys/kuolleisuus, muuttoliikkeen volyymi): jo toteutuneet ja tilastoennusteiden osoittamat väestömuutokset sekä ikääntyneen väestönosan tasainen kasvu.

Talousarvion laadintaprosessin aikana onkin syytä tarkastella ulkoisten epävarmuustekijöiden ohella kunnan omaa toimintaa osastoittain ja mm. ostopalveluja mahdollisten muutos- ja kehittämistarpeiden näkökulmasta, jotta palvelut kyetään jatkossakin järjestämään rahoituksellisesti kestävällä, vaikuttavalla ja tarpeita vastaavalla tavalla.

Talousarvion laadinnassa tulee lisäksi kiinnittää erityistä huomiota määrärahojen ja tuloarvioiden realistiseen mitoittamiseen hyödyntämällä aiempien vuosien toteumatietoja sekä kuluvan vuoden toteumaennusteita. Määrärahoihin ei tule sisällyttää perusteettomia varauksia tai ylimitoituksia, vaan talousarvio laaditaan mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi ja realistiseksi tiedossa olevan toiminnan ja palvelutarpeen perusteella. Mikäli talousarviovuoden aikana ilmenee sellaisia ennakoimattomia menoja tai muita olennaisia muutoksia, joita talousarviota laadittaessa ei ole voitu perustellusti ennakoida, niihin reagoidaan tarvittaessa talousarviomuutoksin. Tämä periaate on huomioitu myös esitettävän vuoden 2027 talousarvioraamin valmistelussa.

Tällä hetkellä saatavilla olevan ennusteaineiston perusteella kunnan valtionosuuksiin ja muuhun tulorahoitukseen arvioidaan koituvan vuodelle 2027 arviolta yhteensä noin 350.000 euron vähenemä nykytasoon verrattuna. Tämä edellyttää euromääräiseltä yhteissummaltaan vastaavansuuruisten sopeuttamistoimien toteuttamista kunnan osastoilla, mikäli talousarviovalmistelun tavoitteeksi otetaan nettotulos 0.

Kunnanjohtaja esittelee kokouksessa ehdotuksen talousarvioraamiksi vuodelle 2027.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Niemelä Juho

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä vuoden 2027 talousarvion valmisteluraamin sekä edellä esitetyt talousarvion laadintaperiaatteet ja antaa ne osastoille talousarvion valmistelua varten.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin. Hanna Nurmela saapui kokoukseen etäyhteydellä klo 15.08.

Kh 09.11.2026 § 187
160/02.02.00/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Juho Niemelä, p. 040 150 5207

Kunnanhallituksen syyskuussa hyväksymän talousarvioraamin jälkeen vuoden 2027 talousarviota on valmisteltu osastoilla kunnanhallituksen hyväksymien laadintaperiaatteiden mukaisesti. Valmistelussa on kiinnitetty erityistä huomiota määrärahojen ja tuloarvioiden realistiseen mitoittamiseen sekä toiminnan ja palveluiden järjestämiseen käytettävissä olevien resurssien puitteissa.Osastojen valmistelun perusteella kaikki osastot ovat päässeet talousarvioraamissa asetettuihin tavoitteisiin. Valmistelun aikana tarkentuneet vero- ja valtionosuusennusteet ovat osaltaan parantaneet talouden näkymiä alkuperäiseen lähtötilanteeseen verrattuna.

Osastojen talousarvioesitysten valmistumisen jälkeen johtoryhmä on käsitellyt talousarviokokonaisuutta sekä investointisuunnitelmaa. Tarkastelussa on arvioitu myös mahdollisuuksia sisällyttää talousarvioon sellaisia kehittämistoimenpiteitä, jotka tukevat kunnan strategisia tavoitteita ja

henkilöstön hyvinvointia sekä palvelujen kehittämistä. Näitä esityksiä esitellään kunnanhallitukselle kokouksessa ja niistä käydään keskustelu osana talousarvion jatkovalmistelua. Lisäksi valmistelun yhteydessä on käynnistetty keskustelua eräistä pidemmän aikavälin kehittämiskokonaisuuksista. Tarkoituksena olisi arvioida, millaisilla toimenpiteillä kunta voisi vahvistaa vetovoimaansa lapsiperheiden näkökulmasta sekä tukea kunnan elinvoimaa.

Kunnanjohtaja esittelee kokouksessa vuoden 2027 talousarvioesityksen keskeiset lähtökohdat, talousarvion kokonaisuuden sekä johtoryhmässä esille nousseet jatkovalmistelua koskevat näkökohdat.

Valmistelijan ehdotus:

Kunnanhallitus käy lähetekeskustelun vuoden 2027 talousarviosta ja taloussuunnitelmasta 2027–2031 sekä antaa tarvittavat evästykset talousarvion viimeistelyä varten. Talousarvio tuodaan kunnanhallituksen lopulliseen käsittelyyn myöhemmin marraskuussa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Niemelä Juho

Päätösehdotus

Kunnanhallitus käy lähetekeskustelun vuoden 2027 talousarviosta ja taloussuunnitelmasta 2027–2031 sekä antaa tarvittavat evästykset talousarvion viimeistelyä varten. Talousarvio tuodaan kunnanhallituksen lopulliseen käsittelyyn myöhemmin marraskuussa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tämän pykälän aikana asiantuntijana oli kuultavana; sivistysjohtaja Ville Hirvikoski klo 16.00-17.01 ja poistui ennen päätöksentekoa.